Eiropas Parlaments
2019-2024

Zivsaimniecības komiteja

2023/2027(INI)

2.10.2023

ZIŅOJUMA PROJEKTS

par nelegālas zvejas ietekmi uz pārtikas nodrošinājumu — Eiropas Savienības loma
(2023/2027(INI))

Zivsaimniecības komiteja

Referents: Nuno Melo

SATURA RĀDĪTĀJS

Lpp.

EIROPAS PARLAMENTA REZOLŪCIJAS PRIEKŠLIKUMS 3

PASKAIDROJUMS 7

EIROPAS PARLAMENTA REZOLŪCIJAS PRIEKŠLIKUMS

par nelegālas zvejas ietekmi uz pārtikas nodrošinājumu — Eiropas Savienības loma (2023/2027(INI))

Eiropas Parlaments,

– ņemot vērā Komisijas 2022. gada pētījumu "Pētījums par dalībvalstu tiesisko regulējumu un izpildes sistēmām attiecībā uz pienākumiem un sankcijām valstspiederīgajiem par to noteikumu pārkāpumiem, kas izriet no NNN zvejas regulas",

– ņemot vērā Eiropas Savienības Revīzijas palātas 2022. gada 26. septembra Īpašo ziņojumu Nr. 20/2022 "Eiropas Savienības rīcība cīņā pret nelegālu zveju: kontroles sistēmas ir ieviestas, bet tās vājina pārbaužu un sankciju nevienmērīga piemērošana dalībvalstīs", kas aptver ES politiku nelegālas, nereģistrētas un neregulētas (NNN) zvejas apkarošanai,

– ņemot vērā ANO 1982. gada Jūras tiesību konvenciju,

– ņemot vērā Pārtikas un lauksaimniecības organizācijas (*FAO*) 1995. gada Nolīgumu par zvejas kuģu atbilstības veicināšanu starptautiskajiem saglabāšanas un pārvaldības pasākumiem atklātā jūrā (*FAO* Atbilstības nolīgums),

– ņemot vērā ANO 1995. gada Nolīgumu par zivju krājumiem,

– ņemot vērā *FAO* 1995. gada Atbildīgas zvejniecības rīcības kodeksu,

– ņemot vērā *FAO* 2001. gada Starptautisko nelegālās, nereģistrētās un neregulētās zvejas aizkavēšanas, novēršanas un izskaušanas rīcības plānu,

– ņemot vērā *FAO* 2009. gada Nolīgumu par ostas valsts pasākumiem, lai novērstu, aizkavētu un izskaustu nelegālu, nereģistrētu un neregulētu zveju,

– ņemot vērā *FAO* 2014. gada Karoga valsts darbības brīvprātīgās vadlīnijas,

– ņemot vērā ES NNN zvejas koalīcijas 2021. gada decembra ziņojumu "Jūras produktu izsekojamība: RZPO nozvejas dokumentēšanas shēmu saskaņošana, lai apkarotu NNN zveju",

– ņemot vērā Tirgus konsultatīvās padomes un Tāljūras flotes konsultatīvās padomes 2023. gada 21. aprīļa kopīgo ieteikumu par nepieciešamību pēc saskaņotas importa kontroles starp dalībvalstīm, lai novērstu nelegālas, nereģistrētas un neregulētas (NNN) zvejas produktu ienākšanu Eiropas Savienības tirgū,

– ņemot vērā *FAO* 2023. gada vadlīniju dokumentu "Visaptverošas izsekojamības veicināšana — kritiskie izsekošanas notikumi un galvenie datu elementi zvejniecības un akvakultūras vērtību ķēdēs",

– ņemot vērā *FAO* 2023. gada tehniskās vadlīnijas "Starptautiskā nelegālās, nereģistrētās un neregulētās zvejas aizkavēšanas, novēršanas un izskaušanas rīcības plāna īstenošana – 1. Metodikas un rādītāji nelegālās, nereģistrētās un neregulētās zvejas smaguma un ietekmes noteikšanai. 1.1. Principi un pieejas",

– ņemot vērā Reglamenta 54. pantu,

– ņemot vērā Zivsaimniecības komitejas ziņojumu (A9-0000/2023),

A. tā kā ES ir nozīmīga pasaules mēroga dalībniece zivsaimniecībā gan tās zvejas flotes ziņā (aptuveni 73 000 kuģu), gan kā pasaules lielākā zivsaimniecības produktu importētāja (gandrīz 70 % no visiem ES patērētajiem jūras produktiem ir importēti, kas veido 34 % no kopējās pasaules tirdzniecības vērtības) un tādēļ tai ir svarīga loma cīņā pret NNN zveju visā pasaulē;

B. tā kā ES zvejniecības nozarē ir tieši nodarbināti 124 000 zvejnieku un katru gadu tiek gūti ieņēmumi 6,3 miljardu EUR apmērā;

C. tā kā ES bija apņēmusies sasniegt 14.4. ilgtspējīgas attīstības mērķi, proti, līdz 2020. gadam izskaust NNN zveju;

D. tā kā NNN zvejas regulas[1] 12. pants aizliedz importēt NNN zvejā iegūtus zvejas produktus;

E. tā kā četrām trešām valstīm pašlaik ir piešķirta sarkanā kartīte un astoņām valstīm — dzeltenā kartīte; tā kā tomēr vienam no lielākajiem jūras produktu ražotājiem, proti, Ķīnas Tautas Republikai, nekad nav piemērota NNN zvejas regulā paredzētā procedūra, neraugoties uz ievērojamiem pierādījumiem par tās būtisko un aizvien lielāko iesaistīšanos NNN zvejā;

F. tā kā ES ir stabila zivsaimniecības tiesību aktu sistēma, tostarp pasākumi, lai uzlabotu uzraudzības, inspekcijas, kontroles un pārraudzības spējas, ko izmanto NNN zvejas apkarošanai;

G. tā kā Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonds sniedza atbalstu uzraudzības, kontroles un izpildes darbībām, šim nolūkam paredzot kopējo budžetu 580 miljonu EUR apmērā;

H. tā kā Eiropas Revīzijas palātas Īpašajā ziņojumā Nr. 20/2022 ir secināts, ka kontroles sistēmas vājina pārbaužu un sankciju nevienmērīga piemērošana dalībvalstīs;

I. tā kā NNN nozvejas sertifikātu digitalizācija *CATCH IT* sistēmā samazinās krāpnieciska importa iespējas;

J. tā kā nelegālas zvejas rezultātā iegūtie produkti apdraud Eiropas Savienības iedzīvotāju nodrošinātību ar pārtiku,

[1] Padomes Regula (EK) Nr. 1005/2008 (2008. gada 29. septembris), ar ko izveido Kopienas sistēmu, lai aizkavētu, novērstu un izskaustu nelegālu, nereģistrētu un neregulētu zveju, un ar ko groza Regulas (EEK) Nr. 2847/93, (EK) Nr. 1936/2001 un (EK) Nr. 601/2004, un ar ko atceļ Regulas (EK) Nr. 1093/94 un (EK) Nr. 1447/1999 (OV L 286, 29.10.2008., 1. lpp.).

1. atkārtoti apstiprina, ka ES un tās dalībvalstīm ir jāturpina piemērot nulles tolerances pieeja NNN zvejai, piemērojot šo pieeju vienādi visām valstīm neatkarīgi no to lieluma, un jāveicina ilgtspējīga zivsaimniecība, lai cīnītos pret pārzveju un garantētu nodrošinātību ar pārtiku;

2. prasa piemērot ES pamatnostādnes, lai noteiktu, kā vislabāk uzlabot ES NNN zvejas regulas īstenošanu tajās dalībvalstīs, kas neievēro regulas prasības, un kā vislabāk pārbaudīt divgadu ziņojumos sniegto informāciju;

3. mudina dalībvalstis piešķirt pietiekamas spējas un resursus, lai nodrošinātu efektīvu importa kontroles īstenošanu;

4. uzsver, ka Komisijai ir jāsniedz pienācīgs atbalsts valsts iestādēm, kas ir atbildīgas par jūras produktu importa kontroli, un norāda, ka šis atbalsts, ja iespējams, var ietvert trešās valstīs piemērojamo pārvaldības un saglabāšanas pasākumu saraksta sagatavošanu un detalizētas informācijas apmaiņu par trūkumiem, kas konstatēti saistībā ar ES NNN zvejas regulas īstenošanu attiecībā uz trešām valstīm;

5. uzsver, ka Komisijai kopā ar Eiropas Zivsaimniecības kontroles aģentūru un ciešā sadarbībā ar dalībvalstīm ir jāsniedz papildu atbalsts valstu iestādēm attiecībā uz to, kā vislabāk īstenot NNN zvejas regulu, šo atbalstu sniedzot norādījumu, labas prakses apmaiņas, apmācības un līdzīgu pasākumu veidā;

6. mudina Komisiju turpināt centienus visā ES konsekventi piemērot un īstenot importa kontroles procedūras, tostarp nozvejas sertifikātu pārbaudes, uz risku balstītu pieeju un verifikācijas;

7. atgādina Komisijai, ka ir jāsaskaņo importa kontrole visās dalībvalstīs, lai novērstu NNN zvejas produktu nonākšanu ES tirgū;

8. mudina Komisiju ātri strādāt, lai nodrošinātu, ka *CATCH IT* sistēma pilnībā darbojas un ka dalībvalstu iestādes ir pilnībā iepazinušās ar tās izmantošanu divu gadu laikā no pārskatītās Zivsaimniecības kontroles regulas 4. panta piemērošanas dienas;

9. aicina Komisiju garantēt pietiekamus cilvēkresursus, lai nodrošinātu minētās IT sistēmas ātrāku un efektīvāku īstenošanu dalībvalstīs;

10. atzinīgi vērtē jaunās *CATCH IT* sistēmas izveidi ar pārskatīto Zivsaimniecības kontroles regulu;

11. mudina nākamajās *CATCH IT* sistēmas iterācijās ātri iekļaut visaptverošākus riska kritērijus un datu kontrolpārbaudes, kā ieteikusi Tāljūras flotes konsultatīvā padome; uzskata, ka, lai nodrošinātu pēc iespējas augstāku standartu noteikšanu, Komisijai ir jāpārliecinās, ka *CATCH* sistēmā piemērotais riska novērtējums ir vismaz tikpat rūpīgs kā novērtējums, ko piemēro dalībvalstīs, kurās jau ir elektroniska sistēma nozvejas sertifikātu pārbaudei; uzskata, ka starplaikā Komisijai ir jānodrošina sadarbspēja starp *CATCH* un valstu IT sistēmām, nepalielinot slogu uzņēmējiem;

12. mudina Komisiju palielināt to darbinieku skaitu, kuri Komisijas Jūrlietu un zivsaimniecības ģenerāldirektorātā strādā okeānu pārvaldības un NNN zvejas jomā;

13. mudina dalībvalstis nodrošināt, ka tiek ieviestas nepieciešamās procedūras, gatavojoties *CATCH IT* sistēmas juridiskajai pieņemšanai, un nodrošināt, ka sistēma pēc iespējas ātrāk ir gatava lietošanai;

14. mudina dalībvalstis pastiprināt kontroles sistēmas, lai novērstu nelegālas zvejas produktu importu, un veikt nepieciešamos pasākumus;

15. mudina dalībvalstis piemērot sankcijas, ar kurām attur no nelikumīgas zvejas;

16. aicina Komisiju un dalībvalstis atturēties no preferenciālas tirgus piekļuves piešķiršanas tām valstīm, kas saistītas ar NNN zvejas praksi un nopietniem darba tiesību pārkāpumiem; uzskata, ka ES būtu jācenšas izveidot patiesi vienlīdzīgus konkurences apstākļus starp ES ražotiem jūras produktiem un trešās valstīs ražotiem jūras produktiem; uzskata, ka konkrēti autonomais tarifu kvotu instruments būtu jāizmanto tikai gadījumos, kad jūras produktu piegāde ES tirgiem ir nepietiekama, un ka to nevajadzētu izmantot, lai importētu NNN zvejā iegūtus produktus vai izdarītu spiedienu uz ES ražoto preču cenām;

17. mudina dalībvalstis uzlabot regulāru un savlaicīgu informācijas apmaiņu, tostarp par noraidītiem sūtījumiem, kas var ļaut iestādēm labāk piemērot tiesību aktus un nodrošināt to izpildi; uzsver, ka šajā ziņā var palīdzēt *FAO* Nolīgums par ostas valsts pasākumiem;

18. uzsver, ka daudzpusējas nozvejas dokumentēšanas sistēmas, kuras ir izstrādājušas un par kurām vienojušās reģionālo zvejniecības pārvaldības organizāciju līgumslēdzējas puses un sadarbīgās pusēm, kas nav līgumslēdzējas puses, un kuras paredz, ka kritiski svarīga informācija par sūtījumu ir jāreģistrē un jānodod visā piegādes ķēdē, ir izrādījušās efektīvi instrumenti izsekojamības uzlabošanai un veicina cīņu pret NNN zveju;

19. uzdod priekšsēdētājai šo rezolūciju nosūtīt Padomei un Komisijai.

PASKAIDROJUMS

Eiropas Savienība (ES) atrodas unikālā situācijā, jo tā ir viena no nozīmīgākajiem starptautiskajiem zivsaimniecības nozares dalībniekiem gan tāpēc, ka tā plaši zvejo pasaules okeānos (ar tās karogu zvejo aptuveni 73 000 kuģu), gan tāpēc, ka tā ir galvenā zvejas produktu importētāja ar iespaidīgiem importa rādītājiem, proti, gandrīz 70 % no patērētajiem jūras produktiem nāk no ārvalstīm, līdz ar to ES ietekmi uz globālo zvejas praksi nevar novērtēt par zemu. Šis dominējošais stāvoklis nozīmē, ka ES ir arī būtiska atbildība par ilgtspējīgas prakses definēšanu un atbalstīšanu šajā nozarē.

Būdama Apvienoto Nāciju Organizācijas Jūras tiesību konvencijas (*UNCLOS*) līgumslēdzēja puse un vairāku citu svarīgu starptautisku nolīgumu parakstītāja, ES vienmēr ir bijis pienākums aizsargāt jūras resursus. Šajos noteikumos uzsvērta visu valstu atbildību nodrošināt ilgtspējīgu jūras pārvaldību un sadarboties, lai sasniegtu šo kopīgo mērķi.

Nelegāla, nereģistrēta un neregulēta (NNN) zveja būtiski apdraud jūras ekosistēmas, no zvejas atkarīgo kopienu sociālekonomisko labklājību, zvejniecības nozares reputāciju pasaulē un starptautiskos centienus uzlabot okeānu pārvaldību.

Ekonomisko seku apmērs ir acīmredzams, ņemot vērā to, cik lielu nodarbinātību šī nozare rada piekrastes kopienās — vairāk nekā 124 000 tiešo darbvietu — un ievērojamos ieņēmumus, ko tā rada ES budžetam — 6,3 miljardus euro gadā. NNN zvejas produktu ieviešana tirgū apdraud šo ekonomisko ieguldījumu. Nelikumīgas darbības ne tikai atņem valstīm ieņēmumus, bet arī palielina izmaksas par uzraudzības, inspekcijas un kontroles pasākumiem, kas vajadzīgi NNN zvejas apkarošanai.

Tā kā Eiropas Savienībai ir svarīga loma pasaules jūras produktu tirgū, tai ir unikālas iespējas veidot un vadīt ilgtspējīgu starptautisko zvejas praksi. ES apņemšanās nodrošināt ilgtspēju zivsaimniecības nozarē nebalstās tikai uz ekonomiskiem vai vides apsvērumiem, tas ir svarīgi pārtikas nodrošinājumam. Tā kā lielākā daļa jūras produktu tiek importēti, iedzīvotāju veselības un labbūtības labad ir svarīgi nodrošināt, lai importētie produkti būtu ilgtspējīgi un likumīgi iegūti.

Lai gan ES ir stabili tiesiskie regulējumi, piemēram, no Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda ir piešķirti 580 miljoni EUR uzraudzības un kontroles darbību atbalstam, joprojām pastāv problēmas. Eiropas Revīzijas palāta 2022. gada ziņojumā ir norādījusi uz pārbaužu un sankciju nevienmērīgu piemērošanu dalībvalstīs, atklājot sistēmas nepilnības, kas būtu steidzami jārisina.

ES turpmākā virzība ir daudzšķautņaina. NNN nozvejas sertifikātu digitalizācija, izmantojot, piemēram, *CATCH IT* sistēmu, ir daudzsološs solis pareizajā virzienā. Šī sistēma paredz samazināt krāpniecisku importu un nodrošināt stingrāku atbilstību ES noteikumiem.

Turklāt ir būtiski veicināt ciešāku sadarbību ar trešām valstīm, no kurām daudzas ir nozīmīgi jūras produktu ražotāji. Šīs partnerības nodrošinās, ka importētie produkti atbilst ES stingrajiem standartiem un ka bloka nostāja pret NNN zveju izplatās visā pasaulē.

Lietderīga ir izrādījusies ES kartīšu sistēma — četrām trešajām valstīm pašlaik ir piešķirta

sarkanā kartīte un astoņām — dzeltenā kartīte. Tomēr vienam no lielākajiem jūras produktu ražotājiem, proti, Ķīnas Tautas Republikai, nekad nav piemērotas NNN zvejas regulas, neraugoties uz ievērojamiem pierādījumiem par tās būtisko un aizvien lielāko iesaistīšanos NNN zvejā.

Tā kā NNN zvejas operatori pastāvīgi meklē nepilnības esošajos regulējumos, ir būtiski, lai ES saglabātu dinamisku un proaktīvu pieeju, saglabājot savu apņemšanos attiecībā uz ilgtspējīgu zveju un globālo pārtikas nodrošinājumu.

ES ir pienākums vadīt cīņu pret NNN zveju. Tādējādi tā var nodrošināt ne tikai savu jūras ekosistēmu nākotni un to nodrošinātos iztikas līdzekļus, bet arī nostiprināt savu pozīciju kā ilgtspējīgas un atbildīgas zvejas prakses aizstāve visā pasaulē. Šajā nolūkā ir ļoti svarīgi, lai ES un dalībvalstis turpinātu īstenot un jo īpaši pasaulē sekmēt vairākus pasākumus:

- veicināt pilnīgu neiecietību pret nelegālu, nereģistrētu un neregulētu zveju, nodrošinot vienlīdzīgu attieksmi pret visām valstīm neatkarīgi no to lieluma, un atbalstīt ilgtspējīgu zveju, apkarot pārzveju un garantēt pārtikas nodrošinājumu;

- īstenot saskaņotas importa kontroles starp dalībvalstīm, lai novērstu NNN zvejas produktu ienākšanu ES tirgū;

- mudināt Komisiju, lai tā nodrošinātu, ka *CATCH IT* sistēma pilnībā darbojas un ka dalībvalstu iestādes ir pilnībā iepazinušās ar tās izmantošanu divu gadu laikā no pārskatītās Zivsaimniecības kontroles regulas piemērošanas dienas;

- nodrošināt pietiekamus cilvēkresursus, lai veicinātu ātrāku un efektīvāku *CATCH IT* datorsistēmas ieviešanu dalībvalstīs;

- palielināt Jūrlietu un zivsaimniecības ģenerāldirektorāta darbinieku skaitu okeānu pārvaldības un NNN zvejas jomā;

- stiprināt kontroles sistēmas un vajadzīgos pasākumus, ko dalībvalstis pieņēmušas, lai novērstu nelikumīgas zvejas produktu importu;

- mudināt dalībvalstis, lai tās piemērotu sankcijas, ar kurām attur no nelikumīgas zvejas;

- aicināt Komisiju un dalībvalstis atturēties no preferenciālas tirgus piekļuves piešķiršanas tām valstīm, kas saistītas ar NNN zvejas praksi un nopietniem darba tiesību pārkāpumiem;

- mudināt dalībvalstis uzlabot regulāru un savlaicīgu informācijas apmaiņu, tostarp par noraidītiem sūtījumiem, tādējādi ļaujot iestādēm efektīvāk nodrošināt to izpildi; uzsver, ka šajā ziņā var palīdzēt *FAO* Nolīgums par ostas valsts pasākumiem;

- uzsvērt, ka nozvejas sertifikācijas shēmas (*CDS*), ko izstrādājušas un apstiprinājušas reģionālās zvejniecības pārvaldības organizācijas (RZPO) un kas paredz, ka kritiski svarīga informācija par sūtījumiem ir jāreģistrē un jāpārsūta visā piegādes ķēdē, ir pārbaudīti instrumenti, lai uzlabotu izsekojamību un palīdzētu apkarot NNN zveju.